

«LaikaPaka» – nozīmīgs tūrisma objekts Rēzeknē

Ingas Kaļvas-Miņinas foto

Inga Kaļva-Miņina

Agusta sākumā Rēzekne nosvinēja 740. jubileju. Lai ielūktos pilsētas vēstures lappusēs, šoreiz devos nevis uz muzeju, bet gan nolēmu beidzot aplūkot kādu interesantu ekspozīciju, kas Rēzeknē, Pils ielā 23 (RTU Rēzeknes akadēmijas Inženieru fakultātes Pārtikas produktu pārstrādes laboratorijā) vēl apskatāma līdz augusta beigām. Patiesībā izstāde “Laikapaka. Pārtikas iepakojumā ierakstīts stāsts” atklāj ne vien Rēzeknes, bet visas Latvijas vēstures lappuses, par kurām stāsta rūpīgi sakrātie un tik daudzveidīgie eksponāti – pārtikas iepakojumi.

ARTŪRS ĀBOLIŅŠ ir rēzeknietis un savas dzimtās pilsētas patriots, kuru aizrauj pārtikas vēsture. Savu plašo kolekciju viņš neglabā mājās, bet piedāvā plašākai apskatei – ikvienam interesentam. Artūrs ar aizrautību stāsta par izloloto kolekciju, palīdzot izstādes apmeklētājiem atsaucēt atmiņā savas bērnības garšas un stāstus. Mūsu sarunas laikā kolekcionārs atklāj, ka viņa pienākums ir saglabāt Rēzeknes vēsturi. Turklāt ar savu kolekciju, kas ļauj ielūkoties vēstures lappusēs, viņš vēlas iedvesmot līdzilvēkus veidot savas kolekcijas.

Pārtikas iepakojums – nozīmīgs informācijas avots

2023. gada 7. decembrī Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas (tagad – RTU Rēzeknes akadēmija) Inženieru fakultātes Pārtikas produktu pārstrādes laboratorijā tika atklāta izstāde «Laikapaka. Pārtikas iepakojumā ierakstīts stāsts». Tās autors ir pārtikas produktu speciālists Artūrs Āboliņš, kurš ir RTU Rēzeknes akadēmijas lektors un Pārtikas produktu pārstrādes laboratorijas vadītājs (absolvējis bakalaura studiju programmas «Pārtikas produktu pārstrāde» un «Mehatronika», maģistra studiju programmu «Lāzertechnoloģijas», šobrīd studē doktora studiju programmu «Lāzertechnoloģijas»). Viņš, jau ilgi pētot gan Rēzeknes Piena konservu kombināta vēsturi, gan arī Latvijas pārtikas vēsturi, par savu misiju ir uzņēmis saglabāt pārtikas vēsturi caur tik dažādajiem pārtikas produktu iepakojumiem.

Ingas Kaļvas-Miņinas foto

Izstādē svarīgs stends, kas atklāj Rēzeknes vēstures nozīmīgu lappusi, ir stends, kas veltīts Rēzeknes Piena konservu kombinātam

«Pārtikas produktu iepakojums ir vienīgais, kas spēj no pagātnes uz nākotni nodot to informāciju par to, ko ēda mūsu senči. Pārtika lielākoties nevar saglabāties ilgi, bet iepakojums var pastāstīt, ko kādreiz ēda, kādas tolaik bija iepakojumu tehnoloģijas, dizains, vēsturiskie notikumi. Iepakojums ir nozīmīgs informācijas apkopojums – gluži kā sava veida laika mašīna, šajā gadījumā – LaikaPaka,» stāsta Artūrs.

«Tā kā pārtikas produktu iepakojumi ir atkritumi, tie tiek iznīcināti. Ir kolekcijas, bet nopietnu pētījumu saistībā ar to, kāda produkcija Latvijā ražota un importēta, nav bijis. Tāpēc radās ideja kolekcijas izveidei,» atklāj Artūrs, uzsverot, ka viņa kolekcijas eksponāti bieži vien noder tad, kad tiek filmētas filmas vai organizētas vēsturiskas fotosešijas, jo «ir liela problēma kadrā ielikt autentisku produktu, kas patiešām atbilst konkrētajam laika posmam».

««LaikaPaka» nav parasta kolekcija. Kā kolekcionārs ar pieredzi zinu, ka parasti kolekcijas tiek glabātas mājās, parādot vien draugiem. Bet man gribas to parādīt visiem, tieši tāpēc kolekcija ir atvērta publikai. Tā kā šī ekspozīcija atrodas Pārtikas produktu pārstrādes laboratorijas telpās, tad tā reizē ir arī mācību materiāls studentiem – topošajiem pārtikas produktu pārstrādes speciālistiem,» saka Artūrs, norādot uz kolekcijas izglītojošo aspektu.

Pēta Rēzeknes Piena konservu kombināta vēsturi

Izstādē aplūkojamo eksponātu vidū ir dažādi pārtikas iepakojumi, etiķetes un citi vērtīgi eksponāti no visas Latvijas, kas spilgti ataino, kāda ir bijusi cilvēku ikdienā. Vitrīnās ieraugāmi gan Latvijas teritorijā ražoto, gan ievesto pārtikas produktu iepakojumi, kas savulaik ietekmējuši arī to, kādi ir mūsu ēšanas paradumi pašlaik un kas ir kļuvis par «Latvijas garšas» neatņemamo sastāvdaļu.

«Stends, kuru dažkārt saucam par altāri, ir veltīts Rēzeknes Piena konservu kombinātam, savukārt nākamais stends parāda laiku, kad šis uzņēmums beidza pastāvēt,» stāsta Artūrs, kuru 2011. gadā tieši atmiņas par «bērnības garšu» pamudināja sākt pētīt Rēzeknes Piena konservu kombināta vēsturi, bet vēlāk jau arī visu Latvijas pārtikas vēsturi.

«Te arī var redzēt, kā sākās mana pētniecība, kas tika atklāts, izdarīts. Rēzeknes Piena konservu kombināta vecajās telpās atradu etiķetes, arī dokumentāciju iebiezinātā piena ražošanai, kuru veiksmīgi izmēģināju ar paštaisītu iekārtu, kas ir īstās iekārtas mazā kopija. Te ir pagājušā gada decembra partija – mans radītais iebiezinātais piens, kas ir jau jaunā vēsture. Bet te savukārt redzami pirmie mēģinājumi radīt iebiezināto pienu ar dažādām garšām,» par vitrīnā redzamo stāsta Artūrs. Jāpiebilst, ka savulaik, esot bakalaura studiju programmas students, viņš piedalījās Sergeja Boļšakova stipendijas konkursā, kurā uzvarēja, bet iegūto naudu ieguldīja «LaikaPakas» tapšanā un iebiezinātā piena ražošanas iekārtas uzlabošanā. Bet sieva Viktorija ir radījusi «LaikaPakas» dizainu. «Jā, «LaikaPaka» ir mūsu ģimenes bērns,» smaidot noteic Artūrs.

Kolekcionārs nu jau vairāk nekā 10 gadus aizraujas ar pārtikas iepakojumu pētniecību, kas pārtapusi rūpīgi veidotā kolekcijā – no 20. gadsimta Latvijas un tajā ievestās gandrīz visas pārtikas produkcijas iepakojumiem. «Te ir pati pēdējā Liepājas kafijas bundža, kas maksāja 3,75 eiro. Pagājušajā gadā to nopirku Aglonas stacijā. Kā uzzināju, ka pārstās ražot Liepājas kafiju, sapratu, ka vajag pēdējo bundžu dabūt ekspozīcijā. Liepājas kafijas fani jau visus plauktus bija izķemmējuši, tad nu knapi dabūju,» atceras Artūrs.

Cik eksponātu ir šajā kolekcijā? «Vieglāk tonnās pateikt – apmēram 2,5 tonnas – ar visām etiķetēm, pudelēm. Gāzētā ūdens aparāts (to arī var apskatīt izstādē – I.K.-M.) vien jau sver 200 kg,» atbild Artūrs.

Aicina papildināt «LaikaPaku» ar jauniem eksponātiem

««LaikaPaka» ir kļuvusi par nozīmīgu Rēzeknes tūrisma objektu. «Ekspozīciju apskatījuši skolēnu klašu kolektīvi no Rēzeknes, Ludzas, Preiļiem, arī kolēģi no Rīgas Tehniskās universitātes. Te iegriežas tūristu grupas, ir bijuši ārzemju viesi, pat no Dienvidamerikas, nāk arī dažādu tautību un vecumu vietējie un citu pilsētu iedzīvotāji,» stāsta Artūrs, cerot, ka ar savu veikumu iedvesmos arī citus radīt savas kolekcijas.

«Šajā izstādē ir redzams tikai aisberga galiņš, jo daudz eksponātu etiķešu veidā atrodas «LaikaPakas» krājumā. «LaikaPaka» ievāc ne tikai iepakojumus un etiķetes, bet arī vecāko literatūru par tehnoloģijām, receptēm, kas saistīti ar pārtiku, arī atmiņu stāstus,» atklāj kolekcionārs. «Kāds vīrietis visu dzīvi krāja etiķetes, kad viņš aizgāja aizsaulē, tad meita šo kolekciju – maizes, alus, piena produktu etiķetes – atdeva man,» atceras Artūrs, piebilstot, ka «vecos iepakojumus var lietderīgi utilizēt «LaikaPakā»». Pats viņš ir liels biezpiena sieriņu fans, zina to vēsturi un nolēmis krāt visu, kas ar tiem saistīts (sarunas izskaņā man Artūrs parāda lielu māpi, kurā aplūkojamās visas biezpiena sieriņu etiķetes).

«Pētīšanai, saglabāšanai un izstādes papildināšanai tiek pieņemti jebkādi līdz 2004. gadam Latvijas teritorijā ražotie vai ievestie pārtikas iepakojumi, etiķetes vai citi eksponāti. Tagad meklēju «Kāruma» sieriņu vecākos iepakojumus,» stāsta kolekcionārs.

Ingas Kaļvas-Miņinas foto

«LaikaPakā» aplūkojami 20. gadsimta Latvijas un tajā ievestās gandrīz visas pārtikas produkcijas iepakojumi (attēlā – stends, kurā redzami kafijas un cukura iepakojumi)

Līdz augusta beigām «LaikaPaka» Rēzeknē, Pils ielā 23 gaida ciemos interesentus (iepriekšēja pieteikšanās ir obligāta pa tālr. 28367854 (Artūrs Āboliņš)), bet šobrīd jau tiek meklētas jaunas telpas, kurās varētu atrasties šī ekspozīcija.

* * *

Publicitātes foto

Jūlijā Rēzeknes Tūrisma attīstības centrs organizēja ekskursiju «Rēzeknes garšas», kuras laikā apmeklēja arī ekspozīciju «LaikaPaka» (pie ēkas durvīm – kolekcijas autors Artūrs Āboliņš, bet pa kreisi no viņa – tūrisma informācijas speciāliste Elīna Pastare)

Elīna Pastare, Rēzeknes Tūrisma attīstības centra tūrisma informācijas speciāliste:

«26. jūlijā Rēzeknes Tūrisma attīstības centrs organizēja ekskursiju «Rēzeknes garšas», kuras laikā mēģinājām sasaistīt pilsētas vēsturi ar tās kulināro mantojumu. Ekskursijas laikā apmeklējām arī ekspozīciju «LaikaPaka», kurā apskatāmi gadu gaitā savākti pārtikas iepakojumi no dažādiem Latvijas vēstures periodiem, kā arī dažādi citi objekti un liecības par pārtikas ražošanu Latvijā. Īpaši vērtīgs ir ekspozīcijas saimnieka Artūra stāstījums, jo viņš pats jau vairāk nekā 10 gadus aizraujas ar pārtikas iepakojumu pētniecību.

«LaikaPakas» kontekstā man pašai vispārsteidzošākais bija tas, cik daudz emociju var izraisīt vienkāršs iepakojums. Ieraugot bērnības saldējuma etiķetes, acīs gandrīz sariesās asaras, savukārt «Rēzeknes maiznīcas» iepakojumi atsauc atmiņā svaigā un siltā baltmaizes batona smaržu. Tieši tāpēc «LaikaPaka» nav tikai ekspozīcija, tas ir pārtikas iepakojumā ierakstīts stāsts. Reizēm katram savs un ļoti personisks.

Šī ekspozīcija ir unikāla visas Latvijas kontekstā ne vien ar saviem priekšmetiem, bet arī ar Artūra zināšanām un stāstījumu, kas paver plašāku skatu ne vien uz pārtikas iepakojumu dizaina tendencēm, bet arī uz globāliem vēsturiskiem notikumiem Latvijā un pasaulē. Tāpēc vēl jo vairāk ir žēl dzirdēt, ka līdz ar vasaras beigām savā līdzšinējā formātā beigs pastāvēt arī «LaikaPaka». Mazliet pa jokam, mazliet nopietni Artūram novēlam bagātu investoru ekspozīcijas attīstībai, savukārt visiem interesentiem noteikti apmeklēt šo unikālo ekspozīciju. ▣

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». ««LaikaPaka» – nozīmīgs tūrisma objekts Rēzeknē» saturu atbild SIA «Vietējā».

MAF
Mediju atbalsta fonds